

чане; на територијама грчких градова преовлађују у позној антици латински натписи) је једна од специфичности античке Тракије. Друга њена специфичност је свакако јака отпорност трачког елемента, која је дошла до израза у мање приступачним и заосталијем крајевима. У време великих сеоба и насељавања Словена судбина хеленизованог и романизованог градског живља била је везана за судбину њихових градова. Што се тиче сеоског становништва, могуће је да је симбиоза Словена са нероманизованим или одржно романизованим Трачанима била лакша него њихово стапање са романизованим слојевима који су се испред њих повлачили у градове и планине. Али, када се говори о Тракији у целини, немогуће је, чини ми се, порећи постојање таквог романизованог становништва.

Уопште узевши, било би много правилније посматрати поједине делове Тракије одвојено. Када би се сав материјал сакупио и распоредио по областима и епохама, можда би се, водећи рачуна о факторима који су утицали на појаву и одржавање тог материјала, могла добити нека приближна слика бројног односа романизованог и нероманизованог становништва. Обрада једне тако сложене теме као што је хеленизација и романизација античке Тракије захтева исцрпност и систематичност коју немају Бешевлијева „Истраживања о личним именима у Трачана“. То објашњава уосталом и наслов ове занимљиве и сутевне књижице: њу треба ценити као допринос осветљавању овог крупног проблема.

Ф. Папазоглу, Београд.

STUDII CLASICE, I (1959) — IX (1968). Societatea de studii clasice din Republica Socialistă România, București

Пре десет година (1958), основано је у Букурешту Друштво за класичне студије Народне Републике Румуније, са задатком да окупи растуруне снаге истраживача антике и да да нов импулс систематском проучавању класичних култура и ширењу класичне образованости у Румунији. Лингвисти и филолози, историчари и археолози, епиграфичари и нумизматичари, филозофи и историчари права, наставници класичних језика и преводиоци класичних дела из целе земље нашли су своје место у овом удружењу, које им олакшава остварење научних и стручних планова и усклађује њихове напоре. На радним састанцима који су у протеклом периоду редовно одржавани сваког месеца, предлози за избор нових чланова били су стална тачка дневног реда. Чланство Друштва повећавало се на тај начин из месеца у месец, тако да данас, поред букурештанског одсека, постоје и три филијале Друштва за класичне студије у унутрашности Румуније, у Клуџу (Трансилванија), у Јашима (Молдавија) и у Констанци (Добруџа).

Већ годину дана после свог оснивања, Друштво за класичне студије Румуније могло је да се појави пред јавност са сопственим органом. Завидна уредност с којом су се од 1959. до данас појавила девет годишта „Studii clasice“, богатство и уједначеност њиховог садржаја, показују да је било оправдано покретање овог заједничког органа за класичне студије у земљи која је већ имала неколико афирмисаних часописа за антику, као што су *Dacia*, *Studii și cercetări de istorie veche* и др., Показало се да је постојала не само добра воља већ и истрајност да се започета активност одржи на висини и даље развија.

„Studii Clasice“ имају врло прегледан распоред градива. Прва два одељка „Расправе и чланци“ и „Белешке и дискусије“ доносе оригиналне прилоге. Следећа четири: „Класичне студије у свету“, „Класичне студије у Румунији“, „Рецензије“ и „Хроника“ су информативног карактера. Пажња која се њима посвећује и велики простор који им се даје у

сваком броју одговарају репрезентативном карактеру овог органа Друштва за класичне студије у Румунији.

„Хроника“ — да почнемо с краја — обавештава о раду Друштва у току протекле године. Један од видова богате активности Друштва представљају редовни месечни састанци, на којима се читају научна саопштења и дискутује о њима. Осим тога, на сваком састанку се приказују најновије домаће и иностране публикације. Записници са тих састанака, које доноси „Хроника“, показују озбиљност с којом су наше румунске колеге организовали научни живот у својој земљи. Кратки садржаји прочитаних прилога и дискусија откривају богату проблематику која их интересује.

Ову слику допуњује „Библиографија“ радова румунских класичара, одштанпаних у претходној години у домаћим или страним публикацијама, коју у одељку „Класичне студије у Румунији“ редовно доноси I. Fischer. Ове изванредно прегледне и паметно састављене библиографије (са указивањем на садржај појединих расправа и чланака, и индекса античких аутора, посебних израза и појмова, и модерних писаца) обухватају често по 200 и више бројева. У првом годишту „Studii Clasice“, Фишер је дао библиографију за године 1947—1957, тако да читалац може добити увид у целокупну научну и стручну делатност румунских класичара у послератном периоду. Мислим да ће бити поучно за нас да скренем пажњу на импозантан списак превода грчких и латинских класика, који се из године у годину пружају румунској јавности. Од историчара преведени су у последњих десет година: Херодот, Тукидид, Ксенофонт (не само Анабазе, већ и Хеленика), Полибије, Цезар, Тацит (Анали, Хисторије, Германија, Дијалог о беседништву), Тит Ливије (трећа, четврта и пета декада), Аријан, Апијан, Плутархове биографије, Херодијан, Прокопије. Од песника, поред неколико превода Илијаде и Одисеје, појавили су се у преводу Хезиод, већи број трагедија Ескила, Софокла и Еврипида и Аристофанових комедија, Вергилијева Енеида, Буколике и Георгике, Овидијеве Метаморфозе, Fasti, Tristia и Ex Ponto, избор из Хорација, Марцијал, Јувенал, комедије Плаута и Теренција. Од филозофских списа преведени су, између осталог, Аристотелов Органон, Метафизика, Физика, затим Лукреције Кар. Цицероново De officiis. Појавили су се у преводу и Витрувије, Макробије и Аул-Гелије! Када ћемо ми добити Полибија и Тита-Ливија на српском (да споменем само оно што ми највише лежи на срцу)?

Одличан је и одељак рецензија у „Studii Clasice“. Он је потпуно на нивоу сличних рубрика у познатим западноевропским часописима. Избор дела који се приказују није случајан, већ се види настојање редакционог колектива да се прати научна активност у свету и кроз рецензије реагује на њу. Прикази су обично краћи и ретко када израстају у праве критике. Али, и када су информативног карактера, они су најчешће написани од znalца који умеју не само да вешто анализирају садржај дела и истакну новине које доносе, већ и да омене његову вредност и одреде његово место у литератури о датом проблему.

Одељак „Класичне студије у Румунији“ обухвата, осим већ поменутих Библиографије, расправе, истраживања и извештаја ужег, националног значаја. То су радови у којима се осветљава утицај класицизма и историја класичне културе у Румунији, као на пример: грчки роман у румунској литератури, Аристотелизам у Румунији XVII—XVIII века, проблем римског права у мисли Николе Јорге, историја наставе латинског језика у Румунији, запажања у вези с румунским преводима грчких песника, прослава Овидија у Румунији, годишница Музеја итд.

У одељку „Класичне студије у свету“ прати се научна активност на класичном пољу у међународним размерама, не само кроз извештаје са разних конгреса и конференција, већ нарочито кроз врло корисне синтетичне прегледе научних новина у појединим областима истраживања, као што су, на пример, прегледи А. Piatkowskog о Хезиоду и

Хезиодовим песмама у светлости неких новијих истраживања, о филозофским концепцијама Хезиода и модерној егзегези, о старој грчкој лирици у радовима од 1945 до 1965. године, хроника римског права V. A. Georgescu-а, приказ проблема и радова који су се појавили у вези с открићем Менандровог *Dyskolos*-а из пера M. Naste, извештај о италијанским ископавањима у Лептису Габриеле Bodernache, итд. итд.

Главни део часописа „*Studii clasice*“, у коме се објављују оригинални чланци и расправе, импресионира богатством и квалитетом свог садржаја. Сарадници су претежно, али не искључиво, румунски научници, сем у III свесци, која доноси прилоге прочитане на Међународној конференцији за класичне студије социјалистичких земаља, одржаној у Румунији у јесен 1960. године. Немогуће је на овом месту изложити све проблеме у које су захватили наше колеге из суседне земље и све резултате њихових истраживања. Општи је утисак, кад се прелистају поједини бројеви овог њиховог органа, да све дисциплине широко разгранате науке о антици доживљују у Румунији необично бујан полет. Поред имена научника светског гласа као што су руководиоци Друштва за класичне студије и чланови редакције његовог органа, лингвиста академик A. Graur, археолози и историчари, академици C. Daicoviciu и Em. Condurachi, и нарочито изванредно плодан и ревностан сарадник „*Studii Clasice*“, одлични познавалац хеленистичке Хистрије, дописни члан Румунске Академије D. M. Pippidi (на чијим леђима лежи највећи терет и Друштва и часописа, па и највећа заслуга за њихове успехе), затим I. I. Russu, R. Vulpe, A. Frenkian и др., заузимају место достојно лажње и млађи обдарени научници, који су у овом десетогодишњем раздобљу већ доста дали и још много обећавају. Нека ми буде дозвољено да међу многима споменем само два таква имена која су мени највише пала у очи: I. Fischer-а (Значење наслова *De rerum natura*, St. Cl. I; La description phonologique des langues disparues, St. Cl. IV, и др.) и C. Poghirc-а (La valeur phonétique de l'oscillation graphique thrace a/e à la lumière des données des langues balkaniques modernes, St. Cl. III, Македонизми у Еврипида, St. Cl. IV, и др.), чији се кратки, садржajни и непретенциозни прилози одликују инвентивношћу и јасноћом мисли и кроз наизглед ситна питања доприносе решењу крупних проблема.

На крају треба рећи да је и са техничке стране часопис „*Studii Clasice*“ одлично замишљен и опремљен. Згодног формата и складних размера (400 до 500 страна), врло чистог и прегледног слога, укусно укоричен, са јасном нумерацијом, која захваљујући редовном излажењу листа, није никад оптерећена оним двоструким ознакама годишта (године стварног излажења свеске и године када је требало да се она појави), које тако отежавају цитирање и доводе често до збрке, „*Studii clasice*“ су часопис пријатан за гледање и читање.

Остаје нам да честитамо редакционој комисији на овом остварењу и да пожелимо њеном узорном часопису дуг век.

Фанула Папазоглу, Београд.

PINDAR, *Siegесgesänge und Fragmente, griechisch und deutsch herausgegeben und übersetzt von Oskar WERNER, naklada E. Heimeran München 1967, str. 571, cijena DM 38.*

Своје је критичко издање O. Werner овako подijelio: *Еpinикije (Оlimпijsке, Pitijsке, Nemejsке и Istamsке — str. 8—339; Fragmenti (str. 342—497); античка свjедочанства о Pindaru и његовим дјелима (str. 496—507); Tumač uz epinikije (str. 511—527); о грчком тексту (str. 527—29); Tabelarni pregled glavnih razilaženja u tekstovima Epinikija i Fragmenata (str. 529—537); Poredak fragmenata u njegovu, Snellovu, Turynovu i Bowrinu izdanju (str.*